

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

ברכה בעין יפה

והיה כי יביאה ה' אליה אל הארץ... ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל (יא, כט)

מדוע נכתבה המלה "ונתתה" עם האות ה' בסופה? תוספת ה' מראה על ברכה שנתנת בעין יפה, וכבר אמרו רבותינו: שהנותן מתנה לחברו - לעולם יתן בעין יפה. לפיכך מתאים, שכאשר עוסקים בענין הברכה על הר גרזים, יכתב "ונתתה", רמז לעין יפה.

מאמר חז"ל זה "הנותן בעין יפה הוא נותן" נאמר לאדמו"ר מגור, בעל ה"אמרי אמת", ולדבריו היתה זו אחת משתי הפעמים הבוודות, שבהן נצחו אדם כלשהו.

הדבר היה כאשר הבחין האדמו"ר בעור, בן למעלה מתשעים שנה, שהתגורר בעירתו, ונהג להאנח ללא הרף על מר גורלו.

בהזדמנות אמר לו האדמו"ר: "מדוע הנך מתאונן כל כך? הלא נאמר (תהלים ז, י): 'ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת שמונים שנה', ואם כן אצלך כל יום נחשב למתנה גמורה - ומדוע, אפוא, תתלונן ללא הרף?"

נענה היהודי ואמר לו: "רבי, והלא כתוב: והנותן מתנה לחברו - בעין יפה הוא נותן!..."

"ההזדמנות השניה, שבה נצחני אדם כלשהו" - ספר הרבי - "היתה כאשר נגש אלי בדרכי הבייתה אחד מן החסידים ובקש לדבר אתי על בתו החולה."

ה"אמרי אמת" היה ידוע בדיקנותו הרבה, וכל סדר יומו מחשב היה בחשבון של דקות ורגעים.

לארוחה היה מקצה מספר דקות, ואם ארע שהגיע לביתו והארוחה עדין לא היתה מוכנה, היה מדלג עליה ולא אוכל, משום שלא היה לו זמן אחר עבור האכילה...

בזמן שנגש אליו אותו חסיד היה זמנו של הרבי דחוק עד מאד, לפיכך אמר לחסיד שכעת אין לו אפילו רגע אחד להקדיש לענין.

אמר החסיד: "לי יש עשרים שנה לספל בבתי החולה, ולרבי אין רגע אחד של זמן בשביל זה?!"

"וזה" - סים האדמו"ר - "היתה הפעם השניה שמישהו נצח אותי..."

(רבי שלמה לונשטיין שליט"א - ומתוך האור)

שכרו של המקרב את חברו לעבודת ה'

כי יסיתה אחיה בן אמה או בנה או בתה (יג, יז)

אם אדם מנסה להסית ח"ו לעשות נגד רצון ה' ולעבד עבודה זרה, התורה מצוה עליו: "לא תאבה לו ולא תשמע אליו".

לא רק שאסור לשמע אליו, אלא: "ולא תחוס עינך עליו ולא תחמל ולא תכסה עליו..." כי הרג תהרגנו, ידך תהיה בו בראשונה להמיתו, ויד כל העם באחרונה.

כל זאת גם אם המסית לא הצליח במזמתו, ושום אדם לא עבד עבודה זרה בגללו. עצם מעשה ההסטה שלו, שבו נסה לשכנע אדם לעשות נגד רצון ה', מביא עליו את הענשים הקשים.

כידוע, מדה טובה מרבה. אם אדם מנסה לקרב את חברו ולהשפיע עליו לעשות את רצון ה', שכרו גדול ועצום. גם אם אותו אדם לא הצליח להשפיע על חברו לטובה, עצם העבודה שנעשה, היא זכות גדולה מאד עבורו.

לפעמים עומד אדם ותוהה - בן לדבר עם פלוני או לא לדבר עם פלוני? זה בן יעזר או שזה לא יעזר? אולי סתם חבל על

הזמן...

כן, כדאי וחשוב לנסות לדבר ולקרב, גם אם בכלל לא בטוח שנצליח להשפיע לטובה! האמת היא, שיש הרבה הפתעות בשטח הזה, לפעמים, מלה אחת טובה מרוממת אנשים, ואפילו משנה חיים. לא יאמן כי יספר. כמה זה מחיב אותנו!

בשם הרבי מקוצק וצ"ל מובא שהוא פרש בדרך צחות את הפסוק: "והיו הדברים האלה..." על לבבך - שים אותם על הלב, ובסוף, כשביזם אחד יפתח איזשהו פתח קטן, הם יפלו פנימה...

(רבי שלמה מילר שליט"א - נאה דורש)

ברכה בזכות הנתינה

נתון נתון לו... כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך בכל מעשך ובכל מושלך ידך (טו, י)

ברצוני לספר ספור מדהים:

היה זה באחת התקופות בהן דרום הארץ היה תחת מתקפות טילים. לאברך אחד, אב לשבעה ילדים, לא היה ממ"ד בביתו, כך שהמשפחה מגורים בבית הפך לבלתי נסבל. הוא בקש מגיסו, שגר מחוץ לטווח הטילים, לבוא להתארח אצלו בביתו.

גיסו נאות בשמחה, למרות שמצבו הכלכלי היה דחוק ובקשי רב הצליח בעצמו לגמור את החדש, קל וחמר עתה, כשהצטרפה משפחה שלמה עם שבעה ילדים...

עובר יום ועוד יום, אשתו מכינה ארוחת בקר כפולה, ארוחת צהרים כפולה, ארוחת ערב כפולה, וכשיש אורחים לא מסתפקים במאכלים הפשוטים ביותר, מוסיפים משהו מעבר לסטנדרט הפשוט...

למרות הקשי שבדבר, היה חוזר ואומר לאשתו את אותו המשפט: "כשצריכים לארח - קודם כל מארחים, אחר כך חושבים איך להסתדר". ולגיסו אמר: "אתם תחזרו הבייתה רק כשהמלחמה תסתיים!"

הגיס המארח לקח הלאה מגמ"ח כדי שיוכל לארח אותם בעין יפה, והללו שהיו בביתו במשך שלשה שבועות עד שהיה נתן לשוב לביתם לשלום. אם לא די בהוצאות החדשיות הקבועות ששלם מדי חדש בחדשו - התוסף לו מעתה תשלום נוסף לגמ"ח...

כעבור תקופה לא ארוכה, שד נשבר! פצוץ רציני בצנרת המטבח בביתו. האינסטלטור הסביר שחיבים לשבר חרסיות, לעקור בלטות ולהחליף את כל הצנרת. עלות התקון: אלפי שקלים!

אבל - אין ברירה! אי אפשר להשאר עם הצפה בבית...

אני רואה ושומע אתכם מתפללים: זו תורה זו שכרה? אברך שארח משפחה שלמה במסירות נפש במשך שלשה שבועות תמימים - מגיע לו שיפל עליו תיק כזה? אנחנו יודעים שמי שמארח אורחים בביתו - זוכה שבייתו יתברך, ולא, חלילה, להפך...

מה נאמר ומה נדבר? האינסטלטור הגיע עם "צייד כבד", והחל להרים את הבלטות עם קונגו רב עצמה. לפתע, אלמת אור בוקעת מלמשה... ככל שהעמיק לחפר - התגבר האור... לרגע היה נדמה כי כל המטבח הזה יושב על "בולען", שזה ישמר ויציל...

ומה התברר למעשה?

הסביל הכין תשתית לבניית חניון תת קרקעי. בסופו של דבר הוא לא קבל את האשורים הנדרשים, ובנה את הבנין על יסודות החניון. האברך היה גר בקומה ראשונה והנה הוא מגלה שהוא יכול לרדת מהדירה שלו לחניון עצמו.

הוא הביא סביל ממכה שהצליח לעשות כניסה נוחה לחניון דרך החור שנפער בדירה שלו, וגם לפתח שם חלונות שפנו אל

מחוץ לבנין, ובנה שם דירת שלשה חדרים להשכרה;
דא עקא, השכנים בבנין לא שתקו. הם באו אליו בטענה:
"הבנין לא שלך! אין לך רשות להשתלט עליו! הוא שייך לכלל
הדיירים בבנין!"

הם הלכו לדון תורה והרב פסק שהבנין שייך לסבול;
לסבול, מצדו, לא היה מה לעשות עם הבנין הזה, והוא נאות בשמחה
לתת אותו לאברך הזה במתנה גמורה.
מאותו יום ואילך, לאברך הזה ברך ה' לא היו יותר בעיות בפרנסה.
גם לא היה קשה לו לגמור את החדש, ושלל לדבר על כך שהוא לא היה
צריך לגלגל כסף בגמ"ח.
הברכה באה אל ביתו.
בית שאר אורחים במסירות נפש, בלב פתוח, בעין טובה ובין ידיקה
- יזכה לברכה! "כי בגלל הדבר הזה יברכה ה' אלקיך בכל מעשך
ובכל משלח ידך".

(רבי גואל אלקריף שליט"א - נאה דורש)

ידיעת התורה מכח הצדקה

נתן נתן לו (י, יא)

בתקופת המהרי"ל דיסקין זצ"ל יצאו לאור ספרים רבים ממחברים
שונים בני דורו. הוא נהג שלא לעין בספרים שיצאו בזמנו, מלבד ספר
אחד - "פורת יוסף", שחבר רבי יוסף דנבורגר, חתנו של רבי איזיל
חריף זצוק"ל.

הספר היה מלא גאונות מפלגת. גם ה"בית הלוי" התפעל מאד
מהספרות הישרות שבו, והשתדל מאד שהספר הזה יעלה על שלחנו
של המהרי"ל כדי לראות את תגובתו.

בנו, רבי יצחק ירחם, ספר שהבית הלוי הביא את הספר "פורת יוסף"
לבית אביו המהרי"ל, ואמר לו שכדאי מאד שהרב יעין בספר הזה.
בנדאי ומצא בו אוצרות נפלאים.

בתחלה חקר המהרי"ל מיהו המחבר וכו', אבל לא עין בו.

לאחר הפצרות רבות של רבי יאשע בער, אמר לו המהרי"ל: "מה שאני
כן מוכן להענות לך, שתאמר לי מעט מהחדושים שבסימן הראשון
שבספר זה, ואחר תאמר לי את הנושא של סימן ב', ואמר לך את
דבריו בעל פה, על ידי שאתפס את ה'שני' שלו בסימן הראשון".

רבי יאשע בער נענה לבקשתו, והחל פורש לפניו את החדושים
שבסימן א'. אחר כך אמר לו את הנושא שעליו מדבר בסימן ב',
בבקשת מהרי"ל.

אך למרבה הפלא המהרי"ל לא הצליח לכוון לדברי המחבר באותו
נושא שמדבר עליו בסימן ב'.

קם המהרי"ל ממקומו, נגש אל קפת צדקת ארץ ישראל שבחדרו,
הכניס מטבע לצדקה, ותוך חזר אל השלחן ואמר ל"בית הלוי" את
דברי אותו המחבר בסימן ב', דברים מדיקים להפליא.

כך הוא נשאר במנהגו הקדום שלא לעין בספרי האחרונים בני זמנו.
אחר זמן, כשספר רבי יאשע בער את המעשה, הוסיף שתמיד חשב
שגדלתו של המהרי"ל נובעת מכשרונותיו המפלגים, העל אנושיים,
אבל שיוכל לכוון לחדוש באותו הספר על ידי פרושה לצדקה - כזאת
לא ראה מעולם.

כך נהג המהרי"ל גם בבואו לירושלים: כשבאו לומדים לבקש ממנו
תרוץ על קשית רבי עקיבא איגר, היה מבקש מהם סכום צדקה לבית
היתומים שיסד בירושלים. בכח הצדקה היה מישב להם קשית רבי
עקיבא איגר.

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א)

בלי אויב חיצוני ובלי מחלוקות פנימיות

והניח לך מפל איביכם מסביב וישבתם בטח (יב, י)

מאחר שכבר אמר הכתוב: "והניח לך מפל איביכם מסביב", ושוב
אין אויבים - מדוע יש צורך להוסיף ולומר "וישבתם בטח"?

בשם רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל מובא:

בדרך כלל, כאשר בא אויב חיצוני למלחמה על העם, עושים בני
העם שלום ביניהם ומתחזקת האחדות הפנימית. אין לבנים
ואין שחורים, כלנו עם אחד, האופוזיציה מצטרפת לקואליציה
ועושים "ממשלת חרום לאמית", כי הפצצות והטילים לא
מבחינים בין עשיר לעני, בין אדם עם עקרונות כאלה לאדם

עם עקרונות אחרים.

לעמית זאת, בתקופה של שקט, כאשר אין איום מוחשי מצד
אויב חיצוני, פתאם מתגלעים סדקים בחומת האחדות,
ונשמעות "חריקות". אנשים רבים ומתנכחים זה עם זה, "אני טוען
ככה, והוא טוען אחרת, חצפה!", "הוא קודם בקיר בין שתיים לארבע!
ולמה הוא פותח מרפסת בדיוק מול החלון שלי?". מתחילים להלשין
בעירייה ובמס הכנסה, מזמינים משטרה כי הילד של השכן עושה חור
בראש עם הפנור, והמריבות הולכות ומתגברות.
על כך נאמר: "והניח לך מפל איביכם", לא יבוא אויב חיצוני
למלחמה עליכם. ושמא תאמר, עכשיו יתחילו מריבות בינינו? לא,
אלא "וישבתם בטח", ללא מחלוקות פנימיות.

(רבי בן ציון מוצמי שליט"א - דורש ציון)

קנס ממוני - שמירה מהעברה

לא תאכל כל תועבה (יד, ג)

אומר השל"ה הקדוש, שכדי להשמר מעברות, צריך אדם לקנס עצמו
בממון על כל דבר עברה שבא לידי. למשל, אם הוא יודע שאם יתגם
בשמירת העינים, הדבר יעלה לו 'ביקר' - עליו לקנס עצמו על כל
ראיה אסורה, ובזכות זה ישמר וינצל מן החטא.

ובאמת זהו דבר פלא, היתכן שאדם אינו מפתח מלאו דאורייתא של
"לא תתורו", אף תשלום של מאה דולר מרתיע אותו?!...

אולם זו המציאות! וכיון שכן, צריך האדם להשתמש באמצעי הזה,
ולנצל זאת כדי לשמר עצמו מעברה.

הנה דגמא לכך:

בגליציה היו הדגים נגועים בתולעים, על כן הקפידו שם מאד על
בדיקת הדגים לפני בשולם. אצל האדמו"ר ה"קדשת ציון" מבאבוב
העמידו שלשה אנשים שבדקו את הדגים בשלש בדיקות נפרדות בזו
אחר זו, ורק לאחר שהדגים נמצאו נקיים מתולעים, בשלו והגישו
אותם לרבי.

פעם, בערב שבת, המבשלת בבית הרבי עמדה לבשל את הדגים לכבוד
שבת, אולם המשגיחים טרם באו לבדק את נקיותם מתולעים. בא
המשמש אל הרבי ואמר לו: "רבי, השעה דוחקת, אי אפשר להמתין
למשגיחים. בדקתי בעצמי את הדגים, נראה לי שהם נקיים ואפשר
לבשולם..."

אמר לו הרבי: "האם אתה מוכן לשלם עשרה זהובים על כל תולעת
שתמצא בדג?"

שתק המשמש.

אמר הרבי: "תראה מהו האדם... אדם מוכן לאכול את הדגים מבלי
לחשש לחמשה לאוין על כל תולעת, אבל לשלם טבין ותקילין על כל
תולעת - את זה הוא לא מוכן..."

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

'חוש הריח' המיוחד של הצדיקים

ונתן אליה את או מופת (יג, ב)

אספר מעשה שקרה לפני כמה שנים בליל יום כפור בבית מדרשו של
רבי משה שטרנבוך שליט"א:

הרב שטרנבוך נגש לעמוד כדי להיות שליח צבור. כל הצבור המתין
לרב שיתחיל בתפלה, אולם הרב עמד על מקומו ולא התחיל. הצבור
המתין עוד זמן מה, אך כשראו שהרב מתמהמה ואינו מתחיל בתפלה,
נגש אליו נכדו ושאל: "האם סבא מרגיש טוב? האם הכל כשורה?"

השיב הרב שטרנבוך: "אינני יכול להתפלל, יש כאן ריח רע..."

הנכד התפלל, הוא אינו מריח מאומה. אולם הרב בשלו: "יש כאן ריח

רע, אי אפשר להתפלל".

הציעו שהרב ישנה את מקומו. ואכן, במקום החדש הוא לא הריח ריח
רע, והחל בתפלה.

ומה התברר? בדקו ומצאו שמאן-דהו הניח מבעוד מועד מכשיר
הקלטה זעיר ליד העמוד של החזן, כדי להקליט את התפלה של הרב
שטרנבוך ביום כפור!

מן השמים דואגים לשמר על הצדיקים. לשם כך נותנים להם
'חוש ריח' מיוחד, כדי להשמר ולהנצל מאבק של אסור ומסור
של עברה.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)